

Partizanų istoriją pasakoja šiuolaikiškai

Laima STONKUVIENĖ

Besidomintieji krašto partizanų gyvenimu praėjusį savaitgalį turėjo galimybę savo akimis pamatyti jų aprangą ir ginkluotę, pavaikščioti Kardo rinktinės kovotojų takais. Į tokią kelionę pakvietė partizanų atminimą įamžinti siekiantis salantiškis Aurimas Rapalis, Kretingos muziejuje surengęs šiai rinktinei skirtą parodą.

Šiuolaikiškai parengtą parodą apie Kardo rinktinės partizanus Aurimas Rapalis pristatė vilkėdamas partizanų uniformą.

Iš viso eksponuojama 10 stendų, kuriuose – Kardo rinktinės, jos kuopų veikla, tai įamžinusios nuotraukos.

Mobili paroda apie Kretingos apskrityje veikusią partizanų rinktinę parengta bendradarbiaujant su Kretingos muziejumi. Taip visuomenei, o ypač jaunajai kartai siekiama įdomiau pristatyti Lietuvos laisvės kovų istoriją.

„Klaustyti istorijų apie partizanus matant, liečiant jų aprangą, ginkluotę ar tuo laikotarpiu naudotus daiktus, manau, yra daug įdomiau.

Ši paroda išskirtinė dar ir tuo, kad nemaža dalis joje eksponuojamų nuotraukų visuomenei dar nematytos, jos – iš Kretingos bei Darbėnų rezistencijos muziejų ir Lietuvos ypatingojo archyvo“, – pasakojo A. Rapalis.

Jis itin domisi Žemaičių apygardos partizanų Kardo rinktine, kuri nuo 1945 metų lapkričio 15 dienos iki 1953 metų pradžios veikė Kretingos apskrityje – dabartinių Kretingos, Klaipėdos, Plungės, Skuodo rajonų bei Palangos miesto savivaldybių – teritorijoje.

Krašto istorijos puoselėtojas parodą pristatė vilkėdamas Lietuvos partizanų uniformą, kurią atkurti padėjo vienas žinomiausių partizanų uniformų rekon-

struktorių Lietuvoje Ramūnas Skvireckas.

„Tų metų modelio galifė kelnes užtikau ir nusipirkau vienoje Kretingos sendaikčių parduotuvėlėje. Įdomiausia, kad jos buvo ne tik iš autentiškos, pokario laikų medžiagos, bet ir man puikiausiai tiko.

Svarbiausia buvo atkurti švarką iš žalio milo – šios šiandien labai retos medžiagos, tiksliau, du švarkus, gavome iš Prancūzijos karo fondo, o Ramūnas iš jų atkūrė vieną švarką“, – pasakojo A. Rapalis.

Galimybę pamatyti rekonstruotą Lietuvos partizanų uniformą, mobilią Kardo rinktinės partizanų gyvenimą įamžinusių fotografijų parodą turi visos kultūros, švietimo įstaigos.

Pasak A. Rapalio, jo pagrindinis tikslas ir yra, kad su krašto partizanų istorija supažindinanti šiuolaikiškai parengta paroda apkeliautų ne tik visą apskritį, bet ir kuo daugiau šalies vietovių.

Važiuoja visur, kur yra kviečiamas, reikia tik iš anksto jam paskambinti tel. 8 672 81551 ir susitarti.

Kretingos muziejuje paroda „Kardo rinktinės partizanų takais“ veiks iki kovo 17 dienos.

Parodos atidarymo metu visiems smalsu buvo apžiūrėti ir pokario laikmečiu naudotus daiktus.

Kardo rinktinės ištakos siekia 1942 m. pabaigą, kai antinaciniams pasipriešinimui buvo įkurta LLA Šiaulių apygardos Kretingos apylinkės Vilties rinktinė. 1943 m. gegužę jos štabo viršininku paskirtas leitenantas Jurgis Ožeraitis.

Raudonajai armijai užėmus Kretingos apskritį 1944 m. spalį rinktinė buvo išblaškyta.

Rinktinės likučiams nuo 1945 m. vadovavo Salantų gimnazijos mokytojas Antanas Stalmokas. Užmezgęs ryšius su LLA legionu kovo mėnesį jis suformavo naują štabą, kuris partizanų junginį pavadino LLA Šiaulių apygardos 4-oji Lapės rinktinė. Jos vadu buvo paskirtas leitenantas J. Ožeraitis.

Rinktinę sudarė Gargždų, Kulių, Veiviržėnų, Endriejavo, Platių ir Plungės būriai. Likusioje apskrities dalyje būrėsi partizanai buvo pavaldūs Kretingos-Darbėnų-Mosėdžio apylinkėse veikusiai Kazimiero Kontrimo įkurtai Klevo kuopai, kurios štabas įsikūrė Vaineikių miške.

Saugumui Lapės rinktinės greitas išretinimas, nuo 1945 m. vasaros Klevo kuopa buvo vienintelis LA karinis junginys apskrityje.

Klevo kuopos vadui K. Kontrimui ir legaliai Kretingoje gyvenusiam karininkui J. Ožeraičiui 1945 m. rudenį Žemaičių legiono vadovybė pavedė organizuoti visoje apskrityje veikiančius partizanų būrius vienijančią rinktinę.

Steigiamasis ginkluotos pagrindinės organizacijos susirinkimas įvyko 1945 m. lapkričio 15 d. Vaineikių miške. Karinis junginys buvo pavadintas Kardo rinktine. 1947 m. pavasarį Kardo rinktinėje buvo apie 120 ginkluotų kovotojų, 1951 m. birželį jų buvo likę apie 40.

1953 m. kovą paskutiniai Kretingos krašto partizanai bandė pasitraukti į Vakarų, tačiau tai jiems nepavyko – buvo sunaikinti.

Vienintelis gyvas likęs partizanas Pranas Končius žuvo 1965 m. liepos 6 d.